

זכרון תורת משה

אכסניה לתורה וחסידות

י"ל ע"י חבורת האברכים שע"י מרכז מוסדות לעלוב
מיסודו של כ"ק מרן רביה"ק זצוקללה"ה זיע"א
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
רבי עקיבא 65 בני ברק

פרשת וישב כ"סלו תשע"א גליון תצ"ג

זמני כניסת ויציאת השבת

ר"ת	מוצ"ש	הדה"נ
בני ברק	5:16	4:14
ירושלים	5:15	4:00
באר אפרק	5:30	4:13

דברי תורה

ממדינתו הגה"צ אב"ד דקהילתינו שליט"א

מילי הדספיאד שנשא בקול נהו וכבי אחר מיטתו של חותנו הגדול הגה"צ מגדולי ואנו פוסקי הדור רבי נתן גשטמנר זצ"ל בעל להורות נתן מחותנו של כ"ק מרן אדמו"ר הקוה"ט זיע"א

בבית המדרש קרית אגודת ישראל - בני ברק

נפלה עטרת תפארת ישראל איז נא לנו כי הטאנו, האבידה הגדולה זוהי אינה אבידה פרטית, אלא אבידה לעולם כולו, אבדנו את תפארתנו לקחו מאתנו את פארנו, ואין אתנו יודע עד כמה גדולה האבידה, אבל יחיד עשי לך על שבר בת עמי, כי השבר הנורא איננה שבר של יחיד אלא שבר העם, אוי ס'אוי דאך אוועלט'ס בראך, על כן האבל היא אבל יחיד של כל יחיד ויחיד.

חז"ל אומרים (פרק טו) מיתתן של צדיקים מקבצת, אוי באיזה כפרה יקרה נתכפרנו, אוי איזה כפרה נקיה וטהורה, רבותי ס'איז אזא טייערע כפרה אזא ריינע כפרה, ואף שהכפרה היא כה גדולה, אך היא אמרו חז"ל (י"ה יח) שקולה מיתתן של צדיקים כשריפת בית אלונינו, וכמו שבחורבן ביהמ"ק על אף שהיה בזה טובה לכלל ישראל שנתכפרו על ידי זה ממלכת הר"ל, מכל מקום העולם שלפני החורבן, כשהיה המקדש של תימן, איננו אותו שלאחר החורבן, כן הדבר עתה, בשריפת אשר שרף ד', בחורבן הגדול שפקד אותנו, זה לא אותו עולם כשהיה השוער, אתנו, להעולם שיאמרנו השוער זכר צדיק לברכה, זה לא אותו העולם שהיה עם בעל להורות נתן שליט"א, להעולם שיאמרנו בעל להורות נתן זכותו יגן עלינו, העולם השתנה מהפטיה, ס'איז אנוואלידיגע אבידה.

בהלכה נמשך שמונתו להוסיף בתוארים ובגדולת הנפטר, אך הקושי שלנו בהספדו של גדול הדור היא בהיפך, כי כל מה שנאמר עליו, וכל התוארים שנתארוהו אין במוחנינו להגדיר את גדלותו להביע את עוצם רוממותו בתורה ועבודה, מה שנאמר תמיד יהיה אבידה.

אתא (יומא לה) רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן ראה הקב"ה שצדיקים מועטים, עמד ושתלן בכל דור ודור, על השוער זצ"ל אפשר לומר עליו שהרבש"ע בעצמו שתלו ונטע אותו בדודיניו, כי הלא גדל לבד ובמחנות עצמו, ולהספידו לא שייך כי היה מכסה טפחיים מכל מה שעבר עליו, איך יכולים להספידו, ורק הוא בעצמו היה יכול להספיד את עצמו, ולספר איך שגדל מיתום ללא אב ואם עוד בהיותו נער קודם הבר מצוה, וכך גדל בעת מלחמה וחורבן כשהוא מוסתר ומתחבא אצל גויים לילד גוי, כמה דודיים עבר הילד הרך עד שגדל לגדול בישראל, ובדואי שהקב"ה בכבודו ובעצמו עמד לשמוי ואומר לו גדל, כי אתה עתיד להיות גדול הדור, וממונה על התורה להורות לבני ישראל הדרך ילכו בה.

אם חז"ל אומרים (שבת קה) חכם שמת הכל קרוביו, הוי שאם גדול הדור כזה שמת איי הכל בניו, כי מן הסתם אין מקום ופינה בעולם שלא הגיעה איזה הוראה או הנהגה או הדרשה ופסק של בעל להורות נתן, וכל שבחינו כל בן בנינו תורה כמאלו ילדו (סנהדרין יט) לכן כולנו בניו שלמדנו ותרנו במישרים או בעקיפין מפיו או מפני כתבו, ואנו בניו הצעוקים אבי אבי, אוי טאטע טאטע, למה עזבתנו, על מי נטשת את הצאן, רבי ישראל ופרשיו.

השווער בחייו היה כפר תורה חי, א לעבעדיגע ס"ת, בכל שאלה וספק היו יכולים להכנס ולשאלו בעל פה או בכתב, וכל הוראה ותשובה שנכתב על שולחן קדשו היה בבחינת אין בודקין מן המזבח ולמעלה, אשר אין להרהר אחרי, כולם לאחד קיבלו הפסק, ועכשיו הוא לנו בבחי' ס"ת שבוהיבל שיכולים ללמוד מהחבוריו בכל מקצועות התורה, אוי ס'איז דאך ביטעה, יהודי לא אומר דע לו, אבל מר לנו הימך שד"י לנו מאד, הוציאנו אותה ממשות היחיד לרשת הרבים, עד עתה היינו ברשות היחיד תחת הנהגתו והדרכנו כל יחיד הדור, וכל היו שאלות כל היו שפיקות כל היו קשיים מצוקות ומשברים, כל מי שנכנס לחדרו יצא מחוקק ושמה וטוב לב, ועתה הוציאנו להר"ה, אוי להר"ה שתרפוח מרובה על העומד, אוי לנו כי חטאנו, אבינו שבשמים, איפה הולמים עכשיו, מי יחוק אותנו, מי יעודד את שבינו הלב, ויאמר גו דגו ווארט, מיט איין ווארט היה מיישב ומיישר הכל, איפה רואים מואת היכן מוצאים מואת.

ובצר הוסיף מקודם הגאון האדיר בעל שבט הלוי שליט"א שאינו מדבר מגדלותו בתורה, ואם כן מי אנו שנבדל מגדלותו בתורה, השוער זצ"ל מביא בספרו דאיתא (מו"ק סה) כי נח נפשיה דרבי יוחנן פתח עליה רבי יצחק בן אלעזר קשה הוסיף לישראל כיום או יש המשב בצהריה, ויש להקשת אמאי דרבי ר' אמרו כן, ויש לתרץ שכתב בסדר הדורות (חי"ב דף ס"ה) שר"י חי'ג מאות שנה ולחד דעה ד' מאות שנה, וז"ל היה אפשר לחשוב כי ר"י מרוב זקנותו לא היה בבחינת שמש בצהריים, ובפטידתו לא בא השמש כי בצהריים כי פג תקפו, לכן קרא עליו יצחק כי בא השמש בצהריים כי המשך עמו כ

אפילו לשוננו אינו מכיר, עבד - וכתוב בנימוסי מצרים שאין עבד מולך וכו' עיי"ש, שר המשקים היה א יענע רשע ולא ענינו כלל ויסק הצדיק ולכן שכח ממנו, וא"כ לכאור הוא ענין רע אלא שבאמת היה זה טובה גדולה ליוסף כי אילו הזכירו שר המשקים תיכף בצאתו ממאסרו ובואו לפני פרעה או יתכן אמנם שהיה מוציא או לחירות אבל מולך לא היה נעשה כי דווקא ע"י שהתעכב עוד שנתיים ואז פרעה חלם החלומות ואז דייקא הזכירו שר המשקים ואז כיוסף ופתר החלומות אז התפעל ממנו פרעה והעלהו למלוכה משא"כ אם היה יוצא יוסף משם תיכף כשיצא שר המשקים היה שר המשקים שוכחו שוב ולא מזכירו לפתור חלום פרעה ולא היה מעלהו לתפילה ולכן אלו שנתיים שכח ממנו שר המשקים שנתראה כרעה, באמת היתה לטובתו כי באמת יתכן עוד שאילו הזכירו תיכף לא היה פרעה מסכים להוציאו ואחר שפ"א סרב גם אה"כ בחלומותיו אז היה מעלהו למלוכה אלא ממשך כסרובו, וגם יתכן שאילו הוציאו תיכף לא היה פרעה חולם אחרו"ל חלומותיו כי כדי שייצא יוסף והרי הוא כבר בחוץ ואז היה נשאר בחוץ אבל לא נעשה מולך ולכן היה לו טובה ששכחו שר המשקים והתעכב שם עוד שנתיים ימים, כי אם כן היה אומר למלך על יוסף אולי היה מקבל איזה ביינדל אבל ושכחו היה מיט א טובה פאר יוסף הצדיק שיצא עם חלומות פרעה שלא היה להם שום פתור זולתו ולכן הרג שם פרעה חרטומיו והיה משוגע ממראה עיניו לגמרי, ובוה עלה יוסף לגדולה, ולכן אם היה מזכירו סתם כך זה לא היה טובה גדולה עבור יוסף ורק גבלל ששכח ממנו יצא ממנו כל זה, וכמו שמסופר בחז"ל הן שפרעה הרשע יצא מכליו והשתולל ולא יכל להירגע עם חלומותיו וקרא לחכמיו וחרטומיו שיפתרו לו אותם וכששמע פתרונם כעם ביתר שאת והרג בהם ואז שר המשקים ראה מה אירע והבין שעוד מעט יהרגהו ג"כ, לכן סיפר זאת על יוסף שהוא פותר חלומות ויכול לפתור חלום פרעה ועכ"ז סיפר זאת בכזה ביוזן על יוסף הצדיק בלשונות של נגאי וחסרונות נער עברי עבד וכל זה כדי שהמלך לא יגדלהו במיוחד, וכמ"כ רש"י אמנם לנו זהו דיוק דרש"י והוא לימוד המוסר גדול מאוד שאנו רואים איתן את שזה הרשע רח"ל האט נישט פארגינט או לא חפץ באמת אומן טובת יוסף הצדיק לעשות לו טובה, א"כ מהו ללמוד שמידה טובה מרובה ולכן אם עושים טובה ליהודי צריכים לעשותה בשלימות, ועכ"פ כך סיבב השי"ת שעם אלו החלומות שלא היה פותר אותם ויוסף הצדיק שהיה חכם גדול וקדוש מאוד הוא לבדו ידע לפותרם והשליט על הארץ ולכן ענין ושכחו היה טובה גדולה מאוד.

שיחת קודש מפ"ק כ"ק מרן אדמו"ר עט"ר שליט"א

מוצש"ק וישב כ' דהנוכה תש"ע - ארה"ב

הנה בפרשתנו פרשת וישב ראינו א פלא יגיע זאך, ורואים דבר מופלא כאן, שהכל התהלך כאן ע"י חלומות, כמו שתחילת הפרשה התחיל אצל חלום יוסף הצדיק והנה אנתנו מאלמים אלומים, ואח"כ עם חלומותיהם של שר המשקים ושר האופים שבהם ממשך מיט חלומות ואח"כ פרעה הבאה שמתחלת עם חלומות של פרעה, וי"ל הענין שהנה באמת אין לנו השגה ביוסף צדיקא קדישא ואף לא יכולים אנו לתאר מה שאירע עמו שתחילה היו לו י"ז שנותיו היפות והטובות ביותר בצוותא חדא עם יצחק ויעקב אע"י לילמדו אביו תורה ומסר לו כל מה שהוא קיבל אצל שם ועבר וברגע שהיה התהפך הכל ונפסק והפרידוהו מיעקב אע"י ונתרם חסידות יעקב אבינו ולא סתם נפילה נפל אלא נפל למקום חושך א שמוציגע נידעריגע מצרים כשהוא יחידו במערכה ואין לו למי להשיח לבו ולדבר אליו, שדבר זה יכול לכאוב לכל אחד וכש"כ לכוה יוסף הצדיק קוה"ק, ועכ"ז הוא עמד בכל הניסיונות וזכה לבוא לתכלית שלהם שעב"ז סיבב השי"ת שזה יהיה שוה שירב שם את טובות מצרים ועשה דרך ישראל בבואו אחריו לשם למצרים ויכלו בכללות ופרטות החוקק עצמם בקדושה וטהרה אויף די אידישע וועג מיט תורה אוי יר"ש, וזה רדאי ובורר שאין לנו השגה מה פעל שם כי בשר ודם ק"ש עם נישט באגריפן מה פעל שם אך זה אנו יודעים שעיד"ז שם השי"ת שם ק"ן לחושך (איוב) כדאי' במדרש (בראשית רבה פט א) - שם ק"ן לחושך, זמן נתן לעולם כמה שנים יעשה באפילה"ה עיי"ש, שאח"כ כהיה אור מואר לגמרי, כי גם לצרות יש להם שיעור וכן לגלויות יש שיעור וכשמוע זמן להגאל מהצרות אזי מיט איין סעקען וברגע א' כמריה במהרה נגאלים מהם כדכ' אצל יוסף "וידיצוהו מן הבור וכ"כ אצל פרעה כשהגיע זמן יצימ"צ שדחק הוא ועמו בישראל שימחרו לצאת ולא יתמחרו רגע א' יותר במצרים.

הגם שאין לנו השגה מה עשה יוסף הצדיק ואיזה גלות עבר ברו"ה ועכ"ז הוא תמיד נשאר יוסף הצדיק יוסף צדיקא קדישא אבל זה רואים מכאן שאדם אינו יודע מה סיבה לדברים קשים שעוברים עליו אבל לאחמ"כ לבסוף זוכה להארת אך קשה נהיה לו לטובה, וכמו שאירע ליוסף הצדיק במעשה דאשת פוטיפר שנתן לו שר הטבחיה כל מה שיש בביתו והיה לו בחי' של ס"ד שכל מה שהיה עושה ה' מצליח בידו, ועכ"ז נתהפך הכל והוציאוהו משם ונתנוהו בבית האסורים אלא שבאמת ליוסף הצדיק זה היה טובה גדולה, משום שכשהיה בביתו של פוטיפר היה לו ביטערע צרות עם אשת פוטיפר כדאי' במדרשים רח"ל עם הגלות הרוחנית הנוראה שהיתה לו ממנה, אבל כשנכנס לבית הסוהר נהיה לו רוהאקיש ששם היו יכולים לעבוד את ה' בהבהורות בלי אקיש פוטיפר ונתפטר מביטערע ניסיונות והושך של מרשעו, ושם בבית הסוהר ה' נתן את חינו בעיני שר בית הסוהר, ושם לא היתה למרשעת זאת שליטה עליו, אבל גם שם ה"ל עוד ניסיון שהיה נראה רע לכאור שאחריו הובלו לשם שר הים ושר האופים ועליו היה מוטל לשרתם א"כ שוב הפריעוהו מלעבוד את השי"ת כחפצו במנוחת הנפש שצריך לשרתם, אלא שלבסוף ראה שאף מזה יצא לו טובה עבורו שעיד"ז פתר להם חלומותיהם והזכירו שר המשקים לפני פרעה ועיד"ז יצא ממאסה לחירות עולם ועשה מלך במצרים א"כ שוב אר"ש שוב אר"ש נראה רע אף זה היה לטובתו ועכ"ז איב עבר עליו מה שנראה רע שהוא ברע משר המשקים שיוצרוהו לפרעה להוציאו משם אבל כתוב ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחוהו א"כ לכאור שוב הוא דבר שאינו לטובתו שעיד"ז היה עוד שתי שנים במאסרו, אבל באמת היה זה לטובתו כי אמנם שר המשקים לא התכוון לטובת יוסף הצדיק אלא כדפריש"י ארורים הרשעים שאין טובתם שלמה מזכירו בלשון ביוזן: נער - שומה ואין ראוי לגדולה, עברי -

המשך מעמ' א' ד"ת - מילי דהספידא

אדרבה היא הנותנת כי איתא (שבת קטב) תלמידי חכמים כל זמן שמוקנים חכמה נוספת בהם, וכל שהוא זקן יותר וזרה ממנו אור תורתו יותר ובפטריות האבירה גדולה בהסתלקותו היא באמצע הוויחה הגדולה של אור תורתו, ושיווער זצ"ל היה באמצע זמנו ודעתו, ומתניו כגבנו חיל לוחם במלחמתה של תורה, היודשי תורתו ויצאיה לאור העולם בזה אחר זה, כשיעקב אבינו יצא מיצחק אבינו בן ס"ג שנה היה, ועליו איתא שייצאת הצדיק בעיר עושה רושם, וכשיצא השווער זצ"ל מביתו לבית עולמו בן ס"ג היבורים היה, ואלו הם שכבר מופץ ומודפס וכבר לזמנים בהם בני מדרשא, אך יש כל הרבה אור השמש בצהריים, כמה גדולי דעות מוניהם בארזנו, אך בענין שיעור, מי שראה אותו בתקופה האחרונה בעת חולשתו הגדולה, אך שהתניו ושיאל מה יהיה עם כל ספריו שעוד לא יצאו לדפוס, ואנו אין לנו אלא הספר דברי בן עמרם אשר מוניהם עדיין בביתו על שולחנו, שהיה באמצע ההגות, וכ"כ רצה לסיימו, ומשה מובל בדמיו, ובאפיסת הכוחות הגיה הספר כפי יכולתו, זה היה כל חיותו, שמעתי שאמר לרופא, מול שש אני כתבתי היודשי תורה, שהיה מגיה בספרים הערות בצד, דביקותו בתורה במדידה שאי אפשר לתאר.

כל זה היא מעט מן האור שזיכנו ליהנות ממנו אך הרבה מן האור שלא זכינו בחינת הנקודה מרובה על הכתב, נקודה הפנימית של השווער זצ"ל היתה מרובה אבל מנוסה, איתא בגמ' (מ"ק טו) הוואה ספר תורה שנקרע חייב לקרוע שתי קריעות אחד על הגזיל ואחד על הכתב, וביתא השווער זצ"ל שהמונה על הכתב היינו המעלות הגלויות לנו, והגזיל הם המעלות הנסתרות מאתנו, כמו הגזיל שאין דואים עליהם כלום אך יש בהם קדושה, אוי, הכתב הם המעלות שראינו בגלוי אצלו, אך הרבה הם המעלות שאינם ידועים לכל, ואפשר לומר עליו כמו שאמרנו על צדיקים שהסתיר גדלותו בתוצאת חיבוריו, הוא היה הרבה יותר מזה, ומיוחדותיו לא היו אלו מידת ת"ח גרידא אלא מידת גדול הדור, אוי מי יכול לתאר נקיות הלשון של האי גברא רבא, והושבני שהוא היה חד בדרא בקיום מאמר דאי' בחול' (תולין פט) אמר רבי יצחק מאי דכתיב האמנם אלם צדק תדבירן מישירים ושטפו בני אדם, מה אומנותו בני אדם בעלם הזה, ויש עצמו כאלם, יכול אי לדברי תורה, ת"ל צדק תדבירן, ויש שטפו אותו בדרבן פלפי פלפי חשב בודאי לעצמו שהוא משהו מדיבורים בטבע ופיו אינו פוסק מלדבר, אך מי ששוחח עמו בפרטיות ראה איך הוא יושב ועושה עצמו כאלם, וקובשי היה זוכה למטה מילים בודדות שציאו מפיו, כולנו מתמלאים בהרדה ובפחד, מוכרתי איך שכאן במקום הקדוש הזה היה עומד בשבת תשובה ובשבת הגדול, ודודו ג' שעות בקול חוצב לבחות אש קודש ביה אגדה ומוסר ויראת שמים, וזעה של מצויה נוספים ממנו, ואורייתא קא מרתחא ביה, והיה שב לביתו באפיסת הכוחות כשטליתו מולו ספוג זעה, אך מלא בשמחה וזרות, וצחקתו בפניו על שוכה להביא בעת עם הקודש את דבר ד', וזה היה שמחתו הגדולה ביותר.

מי שראה אצל גדול הדור בשולחן שבת קודש את האורחים המסובים לשולחנו, אנשים שבורים ונכבדים, אשר מראיהם זמלא לבושם היה מרחיק את הבריות מלהתקרב אליהם, ומכל שכן לקרב אותם אליהם, והשווער זצ"ל בגודל ההמנונו ולבו הרחב, קירבם והזמין לסעוד אתו עמו על שולחנו, ושיאעו שהיה לבד בבית הוא בעצמו היה מטפח בהם לארחם ולהאכילם, פחד יאחזנו בזכרנו עבודתו בקודש באפיסת המצות, טחינת החיטים ואפיסת המצות, כשהכל עושה בעצמו גם לעת זקנותו, הכל נעשה כשעל ארשת פניו ויראה אופפת, וכל כולו אומר נורא הוה, ומי יבא לתאר עריכת הסדר שלו עדי עלה השחר, ואמילת כוית מצה בהיסיבה ועיניו עצמותו, אין כאן להאריך בזה, וכן המדות שהשקע בהכנות המעלות הגדולות והנתיבות שופר לקריאת המעלה וכו' הכל באופן נשגב ונעלה, ולא היו יכולים לדבר אתו בעת עסקו בהכנות, כמה עוד נתגעגע לתפילותיו המדהימים עדיין לבד באוני כל שזמניו כשהוא שופך שיח לפני אדון כל ומתתן כבן המחמאה לפני אביו, והיו חודדים לפנות בני אדם להרחיק כמטובה, ואין לנו השגה כמה היה גדול כוחו בכוח השליטה כמה השליט עמו, בלתי מלא בעצמו היה מטפח בהם לארחם ולהאכילם, פחד יאחזנו לו בקלות, לא ולא, ומרגלא בפומיה מה שכתוב על יעקב שביקש החמים על עצמו שלא יקרא שמו על המחלוקת, והקשה השווער זצ"ל למה היה צריך לבקש החמים על זה, הרי בידו תלוי הברך שלא יתערב במחלוקת, אלא הענין הוא שלפנינו מערבים את האדם שלא יצאנו במחלוקת, ולכן ביקש החמים שלא יבט בו, ובחינת זה היה אומר והוא היה מקיים, לבקש החמים בכל עת שלא יעברו אותו בשום ענין של היפך השלום, ובכל פרט ופרט שהוכרנו אפשר להאריך אך כאן אין המקום והזמן לזה. וייצאת צדיק עושה רושם, וכתב השווער זצ"ל בספרו שהמונה שכשיצא הצדיק מן העולם היה צריך שעושה רושם, שכל אחד יקבל ממעלותיו וממדותיו של הצדיק, ולכן כעת בהסתלקות גדול הדור צריך שישאר לנו רושם לכל אחד, שיקבל על עצמו כל אחד קבלה טובה בלי נדר לעילוי גשמתו, וזוהי נייחא לנשמתו, והלא ברור ללא ספק שזה היתה כל מרתונו, כולו תורה עבודה וגמילות חסדים.

הוא נסע למנוחתו ואיתו עוב לאמנותו, הוא נסע למנוחתו, הרי ברור כשמש שהוא כבר עסוק עתה שם בשמיא עם הפנים מאירות הרעק"א החת"ס והש"י, וכל אוננו עולם אשד מדבריהם הביא ופלפל בהם בחיבוריו האלפיים, מאורות נתן סביבות עוזו פינות צבאיו קדושים רוממו שד-י, בעל המאורות נתן הגיע לעוב סביבות עוזו צבאיו קדושים רוממו שד-י, ומקבלים פניו בפנים מאירות, אך אורתנו עוב לאמנות הרוממות היא עליו, ומבקשים אנו מהשווער רחם עלינו, וד לו, כי כמה שלוחים כבר עלו למעלה ועדיין לא נושענו, ואי חוס ורחם עלינו, אתה היית גדול הדוד ודועה צאן נאמן לעדתו, ומסירת עצמך למען הכלל, ולא הסתכלת על כלום, אנו מבקשים ממך היית שליח ציבור קבוע, וברור שבתפילות כאן בקעת רדיקים, ועשכישו אנו מבקשים בעקב מחיצות, אל תתן דמי לך, כשל נוכח הסבל, ונענוג עם הצרות, אוי כמה צריכים ישועות אוי כמה צריכים רפואות, תסמנה שעדות ראש, מי כל לבב דוי וכל ראש להלי, אא"ו הרה"ק מרן רבינו הקוה"ס מוהרמ"מ מלעלוב זצ"ל אמר על הכתוב ועיני לאה רבות ורחל היתה יפת תואר ויפת מראה, עיני לאה היו רכות מרוב דמעות ול גאולתן של ישראל, אך רחל לא הווילה דמעות עתה, מי רצתה להשאיר את דמעותיה לעת הצורך, בזמן חורבן ביהמ"ק ורחל מבכה על בניה, עד שהבטיח לה הקב"ה וישבו בנים לגבולם, השווער זצ"ל לא השתמש מעולם עם הכוחות העצומים שלו, ואף פעם לא ניצל הכוחות האלו, אבל עכשיו הגיע הזמן לנצל את כל הכוחות, ובודאי שבכוח התורה שלו יעורר בשמים שזוכה לישועות תיפק ומיד, ונראה איך השליח עושה שליחותו, וכל אחד יוושע במה שצריך.

ואני מבקש מחילת השווער זצ"ל, השתדלות לעשות מה שהיה אפשר לעשות, ועל כל פנים השבנו שאנו משהתדלם לעשות כל מה שאפשרנו, אך בכל אופן מבקש כל הזמן שהיינו אתו אולי חיללה מעטנו בכבודו, ואף כי ידענו כי אין מקום לבקש מחילה ממנו, כי לא היה נפגע, ואין צריך לומר שגלה היה פוגע, אלא שגם לא היה נפגע. לא הרגיש שמישהו פגע בו, בכל זאת אני מבקש מחילה שיהיה לי ולמשפחתי אם היה איזה פגיעה בכבוד תורתו, ועתה שבעולתו לשמים, אוי אוי אור, תרבה בקשה, ובקשה החמים על הרבנית הצדקנית תליט"א ש"תבלח"ט, ומקום קדוש רב אשר כותלי ביהמ"ד יוכיחו את הכוחות שהשקיעה במקום הזה, ויכולים לומר עליה כמו שאמר רבי עקיבא שלה היא, הכל שלה של אותה צדיקת הכל לקחה על עצמה ועל כתפיה, איפה מוצאים אשה כזאת אשר קיימה במלואה מה שאמרנו ה"ל (ברכות י) נשים במאי זמין, ובאתנו גבריייהו בי רבנן, ונטרין גבריייהו עד דאתו מבי רבנן, ולא היה לא לילה ולא יום לא גוף ולא נפש, אמיל מסורה למען בעלה הגדול שיוכל לעשות בהרהבת הדעת, ומדרכם של הצדיקים המיד ומחיל מסורה בשברון לב שאל יצאה ידי חובתה, אך אנו יודעים שעשתה למעלה מחובתה, ובודאי שזכותה רב למאד.

יעזר הקב"ה ויגאלנו, ויקיים בקרוב מה שכתוב ומה ה' אלוקים דמעה מעל כל פנים אמן ואמן. והרפואה והצלתה, ויקיים בקרוב מה שכתוב ומה ה' אלוקים דמעה מעל כל פנים אמן ואמן.

שיחת קודש המשך מעמ' א'

נושעים אפי' ע"י חלומות, שהוא מדה נכד מדה שאם הצרה חשובה לנו כחלום ממילא אף ישועתו מספיקה לו ע"י חלום וזוה לבד כבר צדיק ונושע.

וממילא שהוא גם ללמד ולרמוז שאין יאוש בעולם כלל שאפי' אם נראים צרות כחלום רע ח"ו הרי לעומת זה אף יכולים להוושע ע"י חלום א"כ מ"מ איך שלא יהיה אין יאוש, ואפי' שנראה שאין כאן סיכוי ישועה ולא מינה ולא מקצתיה שייצא משהו מזה עכ"ל לא להתייאש לעולם ולא ליפול לייאוש ותמיד יכולים להוושע בישועה שלימה ובניקל אפי' ע"י ענין שלא נראה וכחלום בעלמא וכנ"ל, והעיקר להתחזק בשמחה אמונה וביטחון וממילא יכולים גיכער להוושע בכל העניינים בכלל ובפרט.

ושבו נחזר לענין שכ' וישכחהו ובפשוטות כתוב שזה היה עונש על שיוסף הצדיק סמך עליו ולכאן: נחזר שררי זה היה ענין של השתדלות מה שעשה יוסף הצדיק וכמו שידוע על השתדלות שכן עשו בכל דור ודור אצל המלכות, וא"כ מה היה החסרון שנעטרך להישאר עבו"ז עוד ב' שנים בבית הסוהר, ובתורה אי' פשעא"ס (ר"ת פ"ש"ים עד אין סוף) ויל"פ שהנה באמת הרבש"ע עושה הכל בין כשהאדם לא משתדל ובין כשהאדם עושה השתדלות גם אז האדם לא מועיל כלום והכל מעשה אלוקים ית"ש ועכ"ל רוצה השי"ת שהאדם יעשה איזה השתדלות משום שהשי"ת רוצה שהכל יהיה ממוסר לכתחילה בדרך הטבע לכן יש את ענין ההשתדלות שאז לא רואים להדיא את הנס ונראה כישועה עפ"י דרך הטבע, אמנם זה הכל אצל פשוטי עמך ישראל משא"כ זה ההשתדלות אצל יוסף והצדיקים אין דומה להנ"ל אלא השתדלותם הוא ענין שונה שהם מלאים מדידות על קדושה אמונה וביטחון, ולכן אצלם אין ההשתדלות עבור להסתיר הנס כי אצלם ברור שאף הרשע הוא גם וא"כ אין מה להסתיר אבל אצלם ההשתדלות משום שהשי"ת רוצה שאף האדם יעשה מצידו איזה פעולת השתדלות ואז השי"ת ישלים וימלא לו חפצו ויבוא ע"י איזה יגיעה ולא מן ההפך ויבא גם ע"י מעשיו ולא רק ע"י שמים מעין מש"כ וברכתך בכל אשר תעשה שצריך איזה פעולה מהאדם שתחול עליו ס"ד ומע"ז? הכא וכנ"ל שעי' השתדלות ראוים לס"ד, א"כ אצלם א"צ פעולה גדולה שתסתיר הנס ותלכש כל הפעולה בדה"ט אלא מספיק משהו שעשה מצידו וא"כ מספיק אפי' משהו שבמשהו שהיה התחלה לסייעתא שנתבוא משמיא, ולכן על זה דקדוק עם יוסף הצדיק שעשה מעט יותר מהנצרך כי אצלם ענין ההשתדלות שונה.

ובמסופר ממרן הבעש"ט הק' שכשהיה צריך כסף לדבר מה פנה לעבר החלון ושהה שם כמה רגעים ותיפק חזר ובדלתו הק' שתיקף שלח לו השי"ת הכסף שהיה צריך כי הוא זע"א הספיק לו זה, וכן יצא יד"ח ההשתדלות כי אצל אלו הצדיקים מספיק להם ואצלם רק קלייע השתדלות ורק משהו, ולכן אצל יוסף צדיק קדישא שהיה בעל אמונה וביטחון ממילא היה דקותיגע טעות שעשה השתדלות גדולה מדי, דרך משל שהיה צריך רק ללוות את שר המשקים עד לדלת ולא יותר, ולכן אצל יוסף הצדיק לפי בחינתו ההשתדלות המדי גדולה שעשה זה לא היה צריך לעשות לכן קיבל והגיע עליו העונש של וישכחהו, כי הוא היה צריך לעשות רק השתדלות קטנה מאוד.

העיקר הוא אמונה וביטחון כמש"כ (הבקוק) בא חבקוק והעמידן על אחת כי אם יש אמונה וביטחון אז אין דבר שיכול להזיז האדם מאמונתו ואז יש לו הכל, כמו שמסביר בספה"ק חובת הלבבות שמי שיש לו ביטחון הוא הרבה יותר עשיר מהעשירים הגדולים שמתעסקים בכסף וזוכי כי הם רק אם יש להם את הכלים לצידים יכולים להיות עשירים ולעשות עסקים משא"כ בעל הביטחון סחורו תמיד עמו ויכול תמיד להוושע בכל הישועות.

ובה צריכים לאחזו שבאמת יבטח בהשי"ת ולא ירמה א"ע ורחם המרחם ישמור עלי ועכ"י, מספרים על ההייליגע זיסע מרן הבעש"ט הק' שהיה פעם עסוק בסודות התורה והוקשה לו משהו והוכרח להוריד את שר התורה כדי שיוכל להבין את הסודות הגדולים מה שאין לנו השגה אך בטעות ירד שר של אש ונהיה אש גדולה במקום הזה שיעא משם, ואם המלכות היתה יודעת מזה ותופסת את היה יכול להיות מזה פיקוח נפש לו, והנה זה הודאי מובן שכל מה שעשה היה הכל תורת אמת שמשום שהיה פיקו"ן לכן עם שם ה' עבר את נהר הדנייסטר וניצל מהמלכות ואח"כ היה לבו נוקפו על שנאלץ לעשות כן וע"י סוד שם ה' לעבור את הנהר ולא יכל להרגיע עצמו ולכן קיבל ע"ע תשובת המשקל, לעבור כמ"מ את הנהר ע"י שמיים פשוטה בהשי"ת וללא כל השתמשות בשמות הק' ועבר זה ע"י הגאטעל האורן הפטשילע שנתאטה כמשה שפרסר ע"ג המים העמוקים וכך עשה כשע"ב המשקל את כל הנהר הנורא הזה ללא שום שמות קדושים אלא בכוח אמונה פשוטה בלבד, וכך עבר בלא אניה וכדו' אלא בכוח אמונה וביטחון, וזה שכ' "וכל מצוותך אמונה", שבוה תלוי הכל וזה כולל הכל שכמה שיותר האמונה איתנה כך כל הרחוניות יותר חזקה ואיתנה ונהיים נושעים מיט אלע ישועות ברוחניות וגשמיות, וכמש"כ "ויאמינו בה" ובמשה עבדו" ואז "הבטח בה" חסד יסובבנהו", וצריך אמונה שלימה ופשוטה במשה רבינו וכל היסע הייליגע צדיקי אמת "וגם כך יאמינו לעולם" שהוא מרום על כל הצדיקי אמת, ו"בטחון בשלימות", וזה קאי על הבוכ"ע אלין.

הי"ד נפעה אלעם גוט ויתן השי"ת כל הישועות כי בחנוכה יכולים להוושע בהכל כדפירשו צדיקים מעל שארז"ו (ש"ס או"ח תרע"א ה"ו) נר חנוכה מצוה להניחה למהטא מעשרה פתחים שזכותה מאיר ומושיע אפי' במקומות מנוכים או קשים ח"ו ויכולים לימות לאור התורה ואור המצוות כמש"ש "נר מצוה ותורה אור" והוא זמן תשובה מיוחד להתקרב לאבשב"ש וחנוכה הוא מזמני העת רצון הגדולים ביותר, יה"ד שנוכה להתחזק באמונה פשוטה בה' ויתן לנו אמונה פשוטה ובטחון בשלימות ובבוכ"ע די הייליגע זיסע באשעפער אין לנו מלך אלא אתה אלין אויף אייביג ואין עוד מלבדו, והבטח בה' חסד יסובבנו, ואז יכולים להוושע בכל הברכות ברו"ג, אמונה שלימה ופשוטה גם בהשי"ת ובמשה רבינו" וכל הצדיקי אמת וביטחון בשלימות הוא רק בבוכ"ע כנ"ל.

ועצה טובה קמ"ל כמה שיותר חזקה השמחה כך יותר מתחזקת האמונה והביטחון בהשי"ת, ה ירחם שנשוכה בתשובה באמת מאהבה, און שטייגע בנר מצוה ותורה אור מיט יר"ש והכל צריך להיות בשמחה ובטוב לבב מרוב כל, עבדו את ה' בשמחה מרוב לפניו ברנה, ויתן לכלולו שמירה עלינה בכל מקום הנה לא ינס ולא ישן שומר ישראל ושימח את כל ישראל בכל מקום ויתן לכולנו רפואות ישועות ברכות בנ"ר תורה וגדולה במקום אחד, בני מזוני ריחי פרנסה המשך בעמ' ד'

בגו צדיקיא

הגה"ק רבי חיים חזקיהו מדיני זי"ע בעל ה'שדי חמד' יומא דהילולא כ"ד כסלו (תרס"ה)

מתולדותיו

הגאון רבי חיים חזקיהו מדיני נולד בירושלים בשנת תקצ"ב לאביו רבי רפאל אליהו מדיני, שהיה תלמיד חכם, דרשן וסו"ר (שליח דבגין). בעיקר לאסיפת כספים של הבוללים בירושלים. ובסיבת חולי הוסיפו לו את השם חיים כמובא בהמשך עקב מעשה שדיה, עוד בשחר טל ילדותו העסיין בכשרונותיו הנשגבים, בהתמדתו הגדולה ובבקיאותו הנפלאה, בילדותו יעק מים על יד הכמים ורבינים מפורסמים, כל מעייניו היו תמיד בלימודיו ובספריו, ויש לו לילת כימים לשיקור על דלתי התורה והעבודה. לבד שהיה נותן שיעורים פרטיים בתורה, וימלא כרסו בשי"ס ופוסקים ראשונים ואחרונים וגם מחכמת הנסתר לא הניח ידו. להתונתו בירושלים עידיק שהתקיימה בחודש אלול בהגיעו לגיל 18 הגיעו כל גדולי הדור של ארץ ישראל כפי שהעיד בעצמו. את חינוכו התורני קיבל הרב מדיני מאביו, מאחיו רבי שמואל מדיני, ומרבניה הגדולים של ירושלים באותה התקופה - רבי יצחק קובז, רבי יוסף ניסים ברולא ואחרים.

חרשות אל היהודים שישבו בתחומו של רבינו מדיני, והיה עליו להתמודד עם תוצאותיהן.

לאחר כשנתיים, בשנת ה'תרנ"ט החליט לפרוש מכהונתו ולעלות לארץ ישראל. חפץ היה לטבת כאחד מן העם בירושלים, ולהשלים את ספרו, ולמרות רצון זקני ירושלים למנותו ל"ראשון לציון", הצליח "להמלט" מהרבות ולהמשיך לחיות ברבנו העניו. אמנם משפטר רבה של חברון הגאון רבי החיים יוסף פראנקו, נענה לבקשת רבניה וקבל את משרת הרבנות של העיר. הוא יסד שם את ישיבתו (ב"בית רומנו" של חיים), ופעל נמרצות בכל הקשור ללימוד התורה של תינוקות בית רבן. כפי אנשי חברון כונה בשם "הגאון", וידוע היה במעשי העזקה הגדולים שלו. תמיד עשה הכל על מנת שלא יטרוה בגללו, כך למשל נהג להיכנס לתפילה תמיד ב"ברוך שאמר" על מנת שלא יקומו לכבודו, יהודי חברון (ספרדים, ואשכנזים - שהיו חסידי הבי"ד ברובם) מנו באותה העת כאלף וחמש מאות נפש. יחד עם הגאון ר' שמעון מנשה הייקון (רבה האשכנזי של חברון באותה

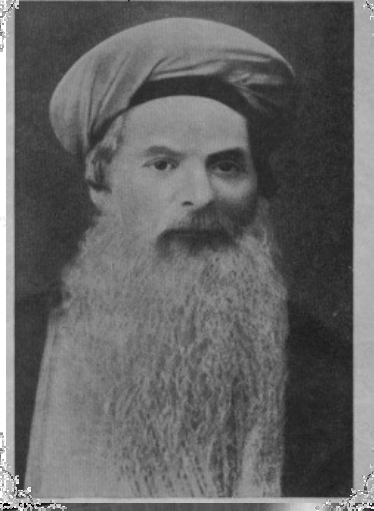
עת), ערך מדי לילה תיקון חצות במערת המכפלה. רבינו הקדיש רבות מזמנו להסדרת ענייני התיוון התורני בעיר זו. כמו כן הוא ייסד בחברון ישיבה שהוצאתיה מומזנו רובם ככולם מכספו הוא. ישיבה זו כונתה בשם "שדי חמד", על שם חיבורו המפורסם והידוע, ובה הורה תורה והלכה בקביעות.

בשנת תרס"ד היה הרב מדיני מעורב בפרשת נסיון הקמת בית ספר, שיהווה תחליף פשרני לתלמוד תורה בעיר, וסייע בהגשת פשרה. באותה העת היה הרב מדיני כבר חולה והוא נפטר בגיל שבעים ושלוש ביום כ"ד לחודש כסלו שנת תרס"ה.

הרב מדיני התפרסם בכל תפוצות ישראל בזכות חיבורו "שדי חמד". חיבור זה משמש כעין אינקלופדיה על מאות ערכים מהתלמוד, כאשר בכל ערך מביא הוא עשרות הקרות ומחלוקות מהאחרונים. סדרת הספרים המגלים בקיאות כה מדהימה, מעוררים התפעלות על המחבר עדי כי קשה להאמין שעבודת הכתיבה והליקוט נעשו ללא שום אמצעים טכנולוגיים. אך כח שקדנותו ובנוסף לכך - כח זכרנו יכלו לו והם שמעדרו ולו להצלחתו.

רבינו הרב מדיני העיד על עצמו כי הוא נולד ללא כישרונות מיוחדים, אך בסייעתא דשמיא נפתחו לפניו איצרות החכמה בגין מעשה שדיה, גירס' אחרת: מביא ששאלו לרבינו באיזו זכות הוא תולה שספריו שדי חמד' התפסדו כל כך ברהבי תבל, על כך ענה: אשירי מי שחוששים בו ואין בו, וכה סיפר רבינו: שבהיותו אברך צעיר למד בכולל בבוכרה. הוא היה שקדן עצום, מגיע בבוקר מוקדם לפני כולם ותווד בלילה מאוחר אחרי כולם. לבן העשיר שהחזיק את הכולל בתוך ביתו, קירב אותו במיוחד. תלמיד אחר קינא בו ובחכמתו וארגן לו לעילת אשת פוטיפר. הוא שילם כסף לאשה המנקה שהיתה באה מוקדם כאשר רק ה'שדי חמד' למד בבית המדרש, כדי שתאשים אותו, ואכן הוא צעקה על רבינו, איש המזימות חיכה שם, והחל אף הוא לענוק שחייבים לזרוק מבית המדרש אברך רע שכזה. קמה מהומה רבת, הגיע העשיר, כולם התנפלו עליו

רבינו השדי חמד וציונו הקדוש

מיקומו של חצי האי קרים, נידה ככל שיהיה, היה בעל חשיבות רבה. בעיר אודסה שהייתה סמוכה לה מבחינה גיאוגרפית, ישבו עשרות אלפי יהודים, והיא הייתה מרכז תרבות קלוקל ראשון במעלה, ובה נשבו רוחות ההשכלה, מטבע הדברים, הגיעה השפעתן של אותן רוחות

לאחר שהות קצרה באיזמיר השתקע הרב מדיני באיסטנבול, ושלוש שנה השנים הבאות עסק בהוראה, שימש כדיין ונתפרסם כתלמיד חכם. ביקרו של יהודי עשיר מחצי האי קרים הביא לתפנית במהלך חייו - הרב מדיני הוזמן לשמש כרבה של קהילת קאראסו-באזר.

הקהילה היהודית בקאראסו באזור הייתה הגדולה ביותר בעי האי קרים, שהיה בשליטה רוסית צאירת, ועם הזמן נעשה הרב מדיני לזמות הרבנית המפורסמת ומקובלת ביותר באזור. מצבה הרוחני של קהילה זו היה כפי רע שעה שהרב מדיני בא לתחומה והוא עמד על כך מיד עם בואו. במשך למעלה משלושים שנות פעילותו בקהילה זו הוא עסק בתיוון מצבה הרוחני והמוסרי, בביטול מנהגים חסרי יסוד הלכתי ובקרבם למנהג ספרד. כמו כן ייסד הרב מדיני ישיבה בעיר, שהפכה למוסד חינוכי הרב מימדים.

בזמנו הפנוי עסק רבינו בכתיבת חיבוריו ההלכתיים, שכמה מהם נדפסו. הרב מדיני ותלמידיו - רבי ניסים אבירם, רבי רפאל לבוק ורבי אברהם ניסים אשכנזי עסקו גם בתרגום של ספרי דת וחיוןך לשפה ה"תאטארית" המקומית ובהוצאתם לאור.

יסיפו לו שנות חיים

יהודי קרים התהלכו מודאגים וכואבים בחובות העיר. עננה כבדה כסתה את פניהם וכל המביט יבחין כי דאגה עמוקה בלבם. רבם הנערץ, רבי חזקיהו מדיני חלה במחלת עינים קשה, ומדי יום מחמיר המצב ואין מוצא מרפא ומזור למחלתו. רופאים מומחים הוזמנו לביתו, מקרוב ומרחוק. כולם בדקו, ניסו לייצן ולמצוא פתרונות אך מזור ומרפא אין. בני ביתו ומקורביו של רבי חזקיהו לא הסכו במאמצים והזמינו אף את המומחים הגדולים ביותר, אך כל הנסיונות היו לשוא. גם הרופא הרגול ביותר כשט רפואי זה הניד את ראשו בעער ואמר: "איני יהודי ואיני מבין כשיבם של רבנים, אך יודע אני ודואה מתואר פניו של החולה כי אדם מיוחד הוא, ואישיות מופלאה, עני היה חפצי רפוא, אך איני רואה כל דרך לכך". ראו יהודי קרים כי אין בכוחו של בשר ודם להביא מזור ותרופה ועל כן פנו לתרופה היהודית העתיקה מדורי דורות - אל סידור התפילה. התאספו יהודי קרים מגדול ועד קטן בבתי הכנסיות ושפכו את עקון לחסם לבוורא עולם כי ישלח רפואה שלמה לרבם הנערץ. כאשר החמיר המצב החלט לקנוס בעער נוסף, לערוך שינוי שם ואולי כך תקדע רוע הגזרה. השם "חיים" הוסף לשמו, ומני אז נקרא

הילולא צדיקיא

יום שב'ק כ' כסלו - רבי פייבוש מקרענעץ ב"ר דב בער ב' משנת חכמים (תקל"ה)
רבי משה'ם פייבוש ב"ר אהרן משה הלוי הלר מזיכרון ב' יושר דברי אמת (תקנ"ה)
רבי בנימין זאב וואלף סג"ל מבאלטא ב"ר שמואל - תל' ר"פ מקארין (תקפ"ג)
רבי דב בער מאושיפיצין ב' דברי צדיקים (תקצ"ה)
רבי אברהם ב"ר ישראל מאיר הח"ח (תרנ"ב)
רבי ברוך האגר ב"ר מנחם מנדל מוויניץ ב' אמרי ברוך (תרנ"ג)
רבי יוחנן ב"ר דוד טברסקי מרחמטטרויקא-י"ם (תשמ"ג)
- שמעון בן יעקב אע"ה (בי אלפים שי"ח)
רבי יוחנן פערלוב מקארלין ב"ר ישראל מוסטאלין (תשט"ו)
רבי צבי פסח פראנק ב"ר יהודה לייב (תשכ"א)
רבי יעקב קאפל חרף אב"ד ורובי תלי' ועוד ב"ר צבי מאלטענקונשטארט (תקצ"ו)
רבי יוסף ב"ר בצלאל פרסבורג אב"ד מאטערסדורף-תפארת יוסף (תרפ"ד)
רבי נפתלי הלברשטאם ב"ר יחזקאל שראג משינאווא-אילה שלוחה (תרפ"ד)
רבי יעקב מאיר ב"ר חיים פאדווא מבריסק - מקור מים חיים (תרס"ו)

יום ב' כ"ב כסלו - רבי אליעזר ב"ר אליהו אשכנזי ב' מנעיה ה' (ה, שמו"ו)
רבי משה רוקח אבד"ק זבאריש וזלאטשוב ב"ר אלעזר ב' מעשה רוקח (תקד")
רבי פינחס מאוסטראה ב"ר יעקב יוסף-הרב ייב (תקפ"ו)
רבי אלעזר ב"ר משה אליקים בריעה מקוויניץ (תרכ"ב)
רבי יחזקאל ב"ר משה פאנעט ב' נכסת יחזקאל מדע"ש (תר"צ)
מגיד המישורים רבי שבתאי בנימין ב"ר אריה יודלביץ (תשנ"ו)
מגיד המישורים רבי שלום מרדכי ב"ר יצחק הכהן שברון (תשנ"ה)
רבי חיים כסאד זקן רבני תימן (תשנ"ה)
- רבי אברהם אלימלך שפירא מגרודז' ניסק ב"ר ישראל חתן ר"י מקוויניץ (תשכ"ו)
רבי יחיאל מיכל מגלינא ב"ר משה - חתן ר"מ מפרמישלאן (תרנ"ז)
רבי משה פאנעט ב"ר מנחם מנדל מדע"ש (תרס"ד)
רבי חיים חזקיהו ב"ר רפאל מדיני, בעל שדי חמד (תרס"ה)
- רבי יעקב יוקל ב"ר אהרן עטלינגר ב' ערוך לנו' בכורי יעקב/מנחת עני/ועוד (תרל"ב)
רבי יעקב ישראל ב"ר צבי הירש-המגיד מקרענעץ-שטט מישראל (תק"ס)
רבי יוחנן מטאלנא ב"ר דוד מרדכי (תשנ"ט)
רבי חיים מאנטשינא ב' טל חיים ב"ר ברוך מוויניץ (תרצ"ב)
רבינו אברהם ב"ר דוד הראב"ד בעל ה"השגות" מפושיקוירא (ה, תקנ"ה)
רבי אלעזר ב"ר משה אליקים בריעה מקוויניץ (תרנ"ד) רבי אברהם אב"ד פליסקוב-תלמיד העירבי נחל ומראשי החסידות בטבריה (תרל"א)

